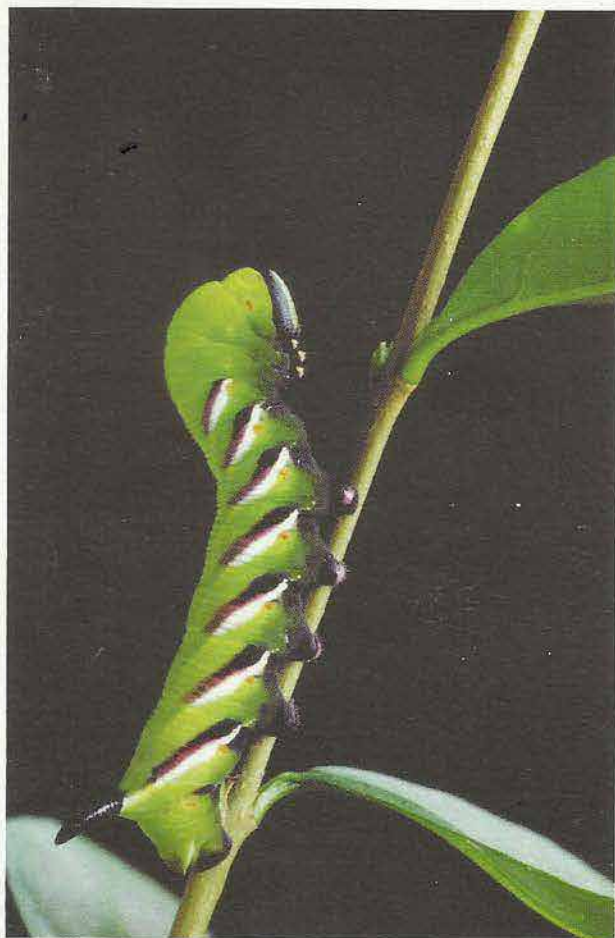

Waar(d)Zegger

- Ligusterpijlstaart
- groot succes voor oeverzwaluwwand
- Kruidengebruiken

Herfst/Winter
2007

HWL

Hoekschewaards Landschap

Colofon

Waar(d)zegger is een uitgave van
Hoekschevaards Landschap

Versijnt ieder kwartaal

ISSN 1389-7454

Oplage: 1.750

Redactie:

Aad Bruijzeel

Cobi Smit

Hanny Willemstein

Hans Pijnaker

Iris van der Vlerk

Hoekschevaards Landschap

Vereniging voor natuurbewoud, milieu en historisch
dorpsschoon in de Hoekschewaard

Postadres

postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11

Oud-Beijerland

telefoon: 0186 - 62 18 88

fax: 0186 - 62 03 65

Openingstijden Natuurbezoekerscentrum
Klein Profijt:

Dinsdag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur

Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

HWL op Internet: www.hwl.nl

Algemeen Bestuur

voorzitter, Joost Kievit 078 - 6731522

secretaris, Jan van Alebeek 0186 - 619379

Penningmeester, Jannie Dekker 0186 - 619081

Het lidmaatschap bedraagt € 17.50 per jaar

Betaling vindt plaats via acceptgiro

Extra giften:

giro 2998008 bank 44.13.94.892

t.n.v. Penningmeester HWL, Oud-Beijerland

Voor aanmelding en opzegging:

Ledenadministratie

postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

Tel: 0186-614042

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie
- Geboorte van een ligusterpijlstaartvlinder
- Ligusterpijlstaart
- 2007 Linnaeus jaar!!
- Aardbeien met Knopig Doornzaad
- Composteren voor Natuurbeheer
- Spannende tijd voor Egelopvang
- Oude Knot Es
- Nationaal Landschapscentrum
- Oeverwaluwwand groot succes
- Houdingen tegenover de natuur
- Oeverloop: the day after
- Kruidengebruiken
- Excursie bij wilde runderen
- Lezingen 1e helft 2008
- Cursusprogramma 1e helft 2008
- Activiteitenprogramma december 2007
1e helft 2008
- jeugdpagina
- Prikbord achterblad

Foto voorpagina:

Pijlstaartrups

Eén van de vele mooie uitzichten
in de Hoeksche Waard

Kopij lente nummer 2008

inleveren vóór 1 februari

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage ('attachment') bij een
e-mail. Bij voorkeur in Word

Voor vragen: bel of mail:

Iris van der Vlerk:

Tel: 010 432 24 86

D r u k k e r i j
Vanderstoep bv

Tel.: 078 674 11 88 – E: vdstoep@tiscali.nl

MENS OF DUIZENDPOOT

Iris van der Vlerk, redactie

De totale metamorfose van de Waar(d)zegger is nu bijna compleet.

Dit jaar is eerst de nieuwe naam ingevoerd, gevolgd door een heel nieuwe stijl. Deze nieuwe stijl is geheel in overeenstemming met de nieuwe Huisstijl van Hoekschewaards Landschap.

Hoekschewaards Landschap loopt al menig jaartje mee op bestuurlijk niveau met diverse officiële instanties, voert acties, behaalt successen, komt regelmatig in het nieuws en daarmee is het belangrijk je goed te profileren. Dat doet ze dan ook onder andere met deze mooie nieuwe huisstijl. Daar hoort ook het verenigingsblad bij.

De invoering van de nieuwe huisstijl bij de Waar(d)zegger is nogal tijdrovend geweest en verloopt niet helemaal van een leien dakje. Jammer genoeg was met het overdragen van "het sjabloon" voor de Waar(d)zegger de invoering van de nieuwe huisstijl niet meteen een feit. Een paar drukken op de knop en klaar, nee zo is het niet gegaan, het kostte nogal wat hoofdbrekens. Dat is de reden dat er nu een gecombineerd herfst/winternummer in de bus valt.

De expertise onder de redactieleden groeit, maar de factor tijd speelt hier

een grote rol. De meeste redactieleden hebben naast deze job nog een baas die het prettig vindt dat ze zich ook nog eens op het werk laten zien, een partner/gezin, en/of andere vrijwilligerswerkzaamheden voor HWL en vaak nog andere hobby's.

Kortom het lijken wel duizendpoten; hadden ze die maar dan kon alles toch nog in het tijdsbestek van een dag gepropt worden.

"Gelukkig"!!! Hieruit blijkt toch weer: het zijn ook maar mensen ♦

Deze mensen wensen ieder die een bijdrage heeft geleverd aan de Waar(d)zegger en ook alle lezers een
Een goed en groen 2008 toe.

GEBOORTE VAN EEN LIGUSTERPIJLSTAART VLINDER.

Hans Pijnaker

Duurt de zwangerschap bij een mens 9 maanden, bij een olifant wel 22 maanden, bij onze ligusterpijlstaartvlinder duurde het om en nabij de 9 maanden net als bij de mens. Om precies te zijn, volgens menselijke criteria zou hij zelfs 3 dagen te vroeg geboren zijn. Maar dat is ook de toegestane speling die bij mensen geldt.

Eind augustus 2006 vond de familie Spaan aan de Molendijk te Puttershoek de rups van een ligusterpijlstaartvlinder.

Omdat er daar nogal veel eetlustige vogels verbleven in de tuin, brachten zij het diertje in veiligheid, door hem uit de meidoornstruik waar hij zat te lunchen, over te brengen naar een grote ronde glazen vaas met uitzicht naar alle kanten en die zij voortdurend gevuld hielden met lekkere

blaadjes van zijn voedselstruik. Karel, want zo werd hij inmiddels genoemd, at zich daar nog 14 dagen rond, kogelrond mogen we wel zeggen, tot hij op 6 september 2006 vond dat hij wel genoeg had gegeten en hij zich verpopte en zijn winterslaap begon onder het zand in de vaas.

Omdat de familie Spaan ook wel eens een dagje weg wilde, verhuisde Karel met een zekere regelmaat van hun adres naar het adres van vrienden, die moesten opletten of hij al geboren werd en die zich ook voor zijn veiligheid garant moesten stellen. De vaas werd aan de bovenkant zorgvuldig afgedekt met een stuk gaas, zodat roofinsecten hem niet konden verorberen of hun eitjes in hem konden deponeren.

Maanden hebben we met twee families gewacht, gewaakt en gezorgd. Eigenlijk dachten we op gegeven moment dat Karel wellicht stiekem overleden was, omdat er geen enkele beweging bij hem te bespeuren viel. Gelukkig begon de pop zich in de maand mei 2007 regelmatig van de ene zij op de andere te rollen ►

Dus was er leven, constateerden we verheugd.

De spanning steeg. Wat zou er geboren worden? Maar het duurde en het duurde maar. Nog steeds geen geboorte!

Tot op 3 juni 2007 om 22.45 uur onze Karel opnieuw geboren werd, nu als prachtige ligusterpijlstaartvlinder.

Hij zocht een rustig plekje in het tuinhuisje en bleef daar zitten.

Twee dagen bleef hij wachten tot

de ogen waren gevallen en hij voldoende zicht op de buitenwereld had om weg te vliegen.

En dat deed hij op 5 juni 2007. Hij vertrok rechtstreeks richting zijn voedselgebied, alsof hij het nog wist, hetgeen toch een indicatie is dat zijn IQ niet gering moet zijn. Maar we hadden eigenlijk niet anders verwacht van ons jong. Als pop was hij al 5 centimeter lang en woog hij al zo'n 2 gram!

Dus...dat moest wel een slim joch worden ♦

LIGUSTERPIJLSTAART

Henk Bunjes

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik enkele kanttekeningen bij het bovenstaande verhaal te plaatsen.

Allereerst doet het mij deugd dat ook anderen het plezier van zo'n verwachtingsvolle kweek van een vlinder hebben beleefd.

Een ongelooflijk wonder: de metamorfose van rups naar vlinder.

Want een enorme rups is het! Met bijna 10 cm is het één van de grootste rupsen van Nederland behorend tot de familie van de Pijlstaarten. Alle leden van die familie zijn te herkennen aan een vervaarlijk uitzierende stekel of pijl achter op hun lijf.

Een dergelijke groepsgewijze indeling van dieren (en planten) aan de hand van zichtbare of meetbare eigenschappen werd ooit eens vormgegeven door Linnaeus ►

Dit jaar vieren we dat Linnaeus 300 jaar geleden werd geboren. Dus mag er wel een beetje aandacht aan geschonken worden.

Linnaeus gaf elk organisme een dubbele ("Latijnse") naam waarbij de eerste naam een groep binnen de familie voorstelt (het "genus") en de tweede naam de specifieke en unieke soort aanduidt. Zo heet de Ligusterpijlstaart officieel *Sphinx ligustri*. Sphinx omdat de rups de eigenschap heeft bij verstoring de houding van een (Egyptische) sfinx aan te nemen (evenals een aantal andere rupsen binnen de pijlstaartfamilie, waarvan de naam dus ook met Sphinx begint).

De onderscheidende toevoeging "ligustri" spreekt voor zich: de rups eet het liefst ligusterblaadjes. Zo leeft de *Sphinx pinastri* op naaldbomen: de Dennenpijlstaart.

Dat in het bovenstaande verhaaltje Karel met meidoorn werd grootge-

bracht is dan ook wel bijzonder. Uit de literatuur zijn naast liguster wel een aantal andere planten bekend waarop de rups voorkomt maar meidoorn werd daarbij nog nooit genoemd. Overigens vraag ik mij af waarom de rups Karel werd genoemd. Mogelijk ook naar Linnaeus die immers voluit Carolus Linnaeus (Carl von Linné) heette!

De overwintering in een glazen pot moet ook een bijzondere ervaring geweest zijn. In het wild kruipt deze sterke rups ver de grond in om daar rustig, tegen de winterse koude beschermd, het voorjaar af te wachten.

Vraag mij niet hoe hij dat doet of hoe de vlinder heelhuids die weg weer terug aflegt. De insectenwereld kent vele wonderlijke gedragingen. Maar heus niet de insectenwereld alleen! Karel heeft de familie lang in spanning gehouden. Toch had hun geduld nog veel langer op de proef kunnen worden gesteld ►

Het is namelijk niet ongebruikelijk dat onder invloed van allerlei omstandigheden de pop nog één of meerdere jaren blijft "overliggen".

Dat betekent dus dat een pop meerdere winters afwacht om daarna pas als vlinder te voorschijn te komen.

Een troost voor degenen die ook eens een dergelijke vlinderkweek

willen proberen (maar dan van een andere soort) is dat sommige vlinders meerdere generaties per jaar hebben en dat de ontwikkeling van rups tot vlinder zich dan in een paar maanden kan voltrekken. Dat is b.v. het geval bij veel dagvlinders als *Atalanta* of *Kleine vos*. Best interessant dat wonder eens van dichtbij mee te maken! ♦

2007 IS LINNAEUS JAAR!

Redactie

We kunnen dit jaar niet afsluiten zonder ook aandacht te besteden aan de plantkundige, arts, bioloog en geoloog, Carolus Linnaeus. Deze Zweedse professor die leefde van 1707 tot 1778 werd geboren als zoon van een tuinier en Lutheraans pastoor in Zweden. Van jongs af aan toonde hij interesse voor planten en hun namen. Hij studeerde medicijnen tegen de zin van zijn vader, die wilde dat hij ook theoloog zou worden zoals hij. Maar Linnaeus verzamelde en onderzocht liever planten, die hij dan gebruikte om zieken te genezen. Via Lapland, waar hij op expeditie ging, belandde hij in 1735 in Nederland, waar hij in de medicijnen afstudeerde aan de Universiteit van Harderwijk. In Leiden schreef hij zijn *Systema Naturae*.

Zijn hele leven zou hij doorgaan met het verbeteren en verfijnen van dit werk. Hij verdiende zijn brood als

lijfarts bij de schatrijke Amsterdamse koopman George Clifford op diens buitenverblijf De Hartecamp bij Haarlem. In 1751 publiceerde hij zijn hoofdwerk *Philosophia Botanica*. Hierin beschreef hij zijn wereldberoemd geworden indeling van planten en dieren in een stelsel van dubbele namen. Bijvoorbeeld: *Felix Domestica*. Felix betekent kat en Domestica betekent getemd. Wij noemen dat nu gewoon: *Huiskat*. Het werk van Linnaeus hoort nog steeds tot de grote klassieke studies van planten en dieren en zijn indelingen worden nog steeds gebruikt ♦

AARDBEIEN MET KNOPIG DOORNZAAD

Walradien de Man

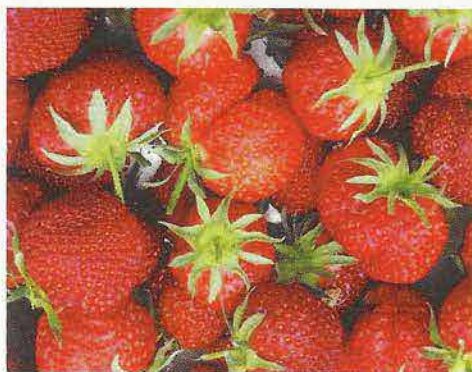
Een recept denkt u wellicht kijkend naar de titel. Niets is minder waar.

Dit wordt meer een stukje met een terugblik op mijn tuin in de zomer van 2007.

De tuin is aangelegd rond 1990 op de oorspronkelijke kleigrond, alleen op het glooiende dijktafud is die grond vermengd met het zand waarop de bouwkeet stond.

Juist op deze warme zuidhelling hebben we onze aardbeien geplant twee jaar terug na de oude zoden verwijderd te hebben.

Toen kwamen de verrassingen!

Uit deze oude grond laag kwamen na zestien jaar voor ons nog nieuwe plantensoorten: Kleine majer planten uit de Amarantenfamilie. En zoiets staat zomaar tussen de aardbeien! Als plantenvrouw was mijn jaar al goed.

Toen ik in juli het Jacobskruiskruid wilde verwijderen uit het achterste grasachtige natuurlijke tuindeel stond daar naast een oud ras appelboom ineens een Gewone agrimonie, een slanke lichtgele schoonheid. Een Rode Lijstsoort: gevoelig. Wat zal de volgende nieuwe soort zijn in de tuin?

Ik kwam er toe om het bovenstaande op te schrijven toen ik stond te kijken naar een mooie in hoofdzaak oranje Gehakelde aurelia vlinder die aan het einde van een dag met volledig uitgevouwen vleugels op een lange grashalm wiegt in de avondzon. Hoe blijft dit diertje hangen?

Toch ook nog maar even kijken naar de groep hoge paarse Verbena bonariënsis planten.

Op diverse kleine bolachtige bloemen zitten Dagpauwogen. Deze kleurige vlinders houden zich rustig aan het einde van de dag. Maar welk opgewonden standje is daar in hun midden bezig?

Het is een niet kleurige vlinder die als een kolibrie voor de paarse bloem hangt ►

zijn vleugels bewegen in een hoog tempo. Hij draagt de naam Meekrapvlinder maar wordt tegenwoordig Kolibrievlinder genoemd.

Het grasveld uit mijn verhaal zullen veel mensen rommelig vinden, een stel takken liggen nog tussen het gras aan de rand. De graspollen zijn hoog met lange bloeistengels. Er staan verschillende soorten gras met op diverse plaatsen bloeiende inheemse planten zoals Rood Guichelheil en het Blauwe Bijenkorfje.

Diverse geelbloeiende composieten kleuren het veld geel.

Vlinders, bijen, hommels en veel zweefvliegen zijn de hele dag actief in de zon tussen de planten op zoek naar nectar en stuifmeel. Mijn tuin-vrienden! En dan weet ik nog niet eens hoeveel soorten tuin-vrienden zoals spinnen, loopkevers enz. er 's nachts actief zijn. Overdag leven ze in de grond, 's nachts gaan ze aan de slag.

Tegen de avond verruilen de libellen, grote en kleine soorten het

vijvergebied voor het wilde grasachtige gebied. Ze vliegen nauwkeurig op geringe hoogte boven het gras en vangen voedsel, een prachtig schouwspel.

In de nazomer wordt het gras gemaaid en afgevoerd na een paar dagen drogen. Ongeveer een kwart van de beplanting wordt niet gemaaid, in deze vegetatie kunnen de insecten overwinteren.

In het voorjaar kunnen mijn tuin-vrienden dan opnieuw actief worden in bijvoorbeeld tarwe akkers of mijn groentetuin. Samen zorgen ze er voor dat de insecten die schade aanrichten aan mijn groenten of aan akkers uitgeschakeld worden door bijvoorbeeld de luizen op te eten.

Bestrijdingsmiddelen hoef ik niet te gebruiken. Wie geniet er het meest van het gemaaid deel van de tuin vol hobbels veroorzaakt door de mieren?

Dat zijn de groene spechten die wekenlang mieren uit de grond kunnen met hun sterke snavel ►

Misschien kan ik u overhalen om ook een natuurlijker stukje gras aan te leggen en volgend jaar te genieten van alle organismen die zich er vestigen. Planten die stuifmeel of nectar bevatten scoren hoog bij vlinders, bijen en hommels. Deze zijn zeer de moeite waard om aan te planten.

Struiken met bessen doen het goed bij de vogels. Maak er een houthoop naast of leg een stel takken op elkaar als ril. Vogels, muizen, egels zijn u dankbaar.

Nog een verrassing vind ik in oktober, naast een krop sla staat een Moerasdroogbloem te bloeien. Deze wilde plant verwacht ik daar niet, het

staat wel leuk. Ra, ra hoe kan dit? Zand in de grond langs het stenenpad is het antwoord op mijn vraag. Nu is het wachten op het Knopig doornzaad tussen de aardbeien waar ook wat zand in de grond zit. Misschien in 2008? ♦

COMPOSTEREN VOOR NATUURBEHEER

Joost Kievit

Hoekschewaards Landschap beheert al sinds het begin van haar bestaan graslanden. Deze liggen veelal langs dijken en kreken. Er wordt gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. De bodem verschaalt hierdoor en er komt een grotere variatie aan planten en meer kleur.

Bloemrijk grasland is belangrijk voor de natuur. Zeldzaam geworden wilde planten vinden er een plek en er is een rijk insectenleven.

Inmiddels is in proefprojecten in de

Hoeksche Waard vastgesteld dat deze terreinen ook belangrijk zijn voor de akkerbouw. Ze herbergen allerlei insecten die helpen plagen op de akkers te bestrijden. Het is dus van belang om het hele netwerk van dijktafsluitingen, wegbermen, kreekoevers en slootkanten een meer natuurlijk beheer te geven. In het project biodiversiteit wordt hieraan gewerkt door het ministerie van VROM, de provincie, de Commissie Hoeksche Waard, het waterschap, de milieudienst, de landbouworganisatie, de agrarische natuurorganisatie en HWL. Om de gehele zogenaamde groen/blauwe dooradering van de streek te beheren op de HWL manier, moeten er enorme hoeveelheden maaisel worden afgezet. Het is erg kostbaar om dat naar ▶

afvalbedrijven te brengen. Er wordt dan ook gekeken naar alternatieven. Om het transport zoveel mogelijk te beperken wordt gedacht aan compostering op diverse plaatsen in de Hoeksche Waard. Onderzoek geeft aan dat compostering een veelbelovende optie is.

Op de akkers is er behoefte aan organisch materiaal en compost van goede kwaliteit kan daar prima worden toegepast.

Inmiddels wordt er gewerkt aan het opzetten van een praktijkproef op de nieuwe opslagplaats van de gemeente Oud-Beijerland. Nader onderzoek wordt gedaan naar aard en omvang van het vrijkomende orga-

nisch materiaal en de optimale mengverhouding van diverse materialen voor de compostering. We hopen en verwachten dat composteren bij kan dragen aan een beter beheer van de Hoeksche Waard. Dat is goed voor de natuur, maar ook voor de landbouw ♦

SPANNENDE TIJD VOOR EGELOPVANG.

Ank Kortenbach

Het is een hele spannende tijd voor de Egelopvang, niet alleen vanwege de vele baby egeltjes die gebracht worden, maar ook of de Egelopvang na 1 januari 2008 nog wel door kan gaan met haar werk.

Het Ministerie van L N V wil strengere eisen stellen aan opvangcentra voor inheemse dieren. Een opvangcentrum heeft een ontheffing van het Ministerie nodig om inheemse dieren op te mogen vangen. Het systeem van verlenen van ontheffingen behoeft al langer verbetering. In 2006 heeft het Ministerie aan VOND (Vereniging van Opvangcentra van Niet-gedomesticeerde Dieren) opdracht gegeven een kwaliteitsprotocol op te stellen waaraan alle opvangcentra moeten gaan voldoen. De streefdatum hiervoor is 1 januari 2008. In de praktijk komt het er op neer dat opvangcentra voor inheemse dieren aan strengere eisen zullen moeten voldoen. Over de precieze vorm van deze eisen wordt nog gesproken ►

maar in grote lijnen is al wel duidelijk hoe deze eisen zullen gaan worden. Zo zal de Egelopvang Hoeksche Waard bijvoorbeeld een stichting moeten worden. Daar wordt inmiddels hard aan gewerkt. Er zijn nog veel meer eisen, maar het zou te ver voeren om deze hier allemaal op te noemen.

Als ik in de toekomst een stichting ben en ik heb een nieuwe ontheffing gekregen, zal ik om het financiële plaatje rond te krijgen donateurs nodig hebben. Ik zal een wervingscampagne gaan starten, u kunt dit te zijner tijd in de media lezen. Als u op onze website kijkt, houden we u via dat geweldige medium op de hoogte van de stand van zaken. U kunt u ook aanmelden voor de nieuwsbrief die we uitbrengen.

Mocht u al donateur willen worden.....binnenkort kunt U

op onze website een aanmeldingsformulier vinden, waarmee u zich kunt aanmelden als donateur van de Egelopvang Hoeksche Waard.

www.kortenbach.nl/egelopvang.html

U kunt ook vragen stellen per e-mail egelopvang@hccnet.nl

Graag wil ik iedereen bedanken, die meegedaan heeft aan de zomerzegelspaaractie van het Hoeksche Waards Landschap. Een geweldige hoeveelheid blikjes kattenvoer, ballen hooi, potten pindakaas is er voor de egeltjes bij elkaar gespaard. Wat een geweldig goed initiatief was dit. Namens de egels dus heel hartelijk dank allemaal. De egels zullen hier zeker een groot gedeelte van de winter van kunnen eten.

De andere spannende tijd, is dat er nu volop babyegeltjes gevonden worden, veel ervan zijn ziek of onderkoeld geraakt. Ook moeten er nog een aantal met de fles worden gevoed. Helaas zullen er een aantal baby's het niet overleven, die zijn gewoon te zwak. Er zijn op dit moment een aantal weesjes aanwezig, die het ook allemaal geweldig doen. Deze egeltjes zullen de hele winter in de opvang blijven en in het voorjaar hopelijk de populatie van egels weer gaan versterken.

In de opvang zitten momenteel twee moeder egels met ieder vijf jongen. Het zijn voorbeeldige moeders, want ze laten niet toe dat ik ook maar even in het nest kijk. Allebei de moeders waren niet welkom ►

en moesten weg uit de tuinen. Dan rijst bij mij de vraag, hebben de mensen nog wel enig gevoel met de natuur. Ze vinden het eng om van die kleine beestjes in de tuin te hebben.

De kinderen zitten er voortdurend bij, stel je voor dat ze wat oplopen, was de tweede reden om het nest te laten verwijderen. Kunt u het begrijpen, ik niet.

Er zullen er zeker nog een aantal bij komen de komende weken.

Dus doe ik wat ik het liefste doe, en dat is egeltjes groot brengen en uitzetten ♦

OUDE KNOT ES

Arie Pieters

Opnieuw is er een oude knot es ontdekt in Sint Anthoniepolder.

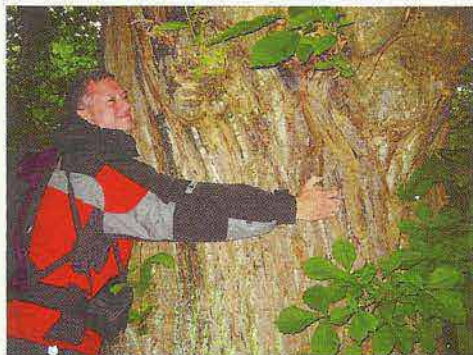
Langs een slootkant in de achtertuin van een woning aan de Zwanegatsedijk in Sint Anthoniepolder, Gem Binnenmaas, is afgelopen zomer, een waarschijnlijk meer dan 150 jaar oude knot es ontdekt ►

na een tip van HWL-bestuurder Flip Scherbeijn.

Oorspronkelijk is deze es zijn leven vermoedelijk een kleine 150-200 jaar geleden begonnen als een zogenaamde 'hakhoutboom'.

De boom die in de achtertuin staat van een dijkboerderij aan de Zwanegatsedijk heeft anno 2007 meerdere stammen. Ronduit indrukwekkend is de enorme breedte van de wortelpartij, die zich over vele meters langs de slootkant uitstrekt.

Het is wel duidelijk dat het hier om een boom gaat die ver over de honderd jaar oud moet zijn.

Gelukkig is er in de Hoeksche Waard ook vergelijkingsmateriaal, in de vorm van enkele circa 100 jaar oude essen die ook langs een slootkant staan.

En hoewel dit ook bomen op leeftijd zijn, beschikken ze absoluut niet over zo'n enorme wortelaanmaak als de nu 'ontdekte' es aan de Zwanegatsedijk. De kroon van de boom is recent nog door een erkende boomverzorger helemaal onder handen genomen in opdracht van de eigenaar, dhr. Visser.

Begin van de zomer kreeg Bomenstichting Fraxinus Excelsior een tip over deze boom binnen via Flip Scherbeijn van het HWL. Dit gebeurde naar aanleiding van berichten in de media over de 'vondst' van een andere, unieke knot es in St. Antoniepolder. Ook deze boom werd ontdekt dankzij tips van inwoners van de Hoeksche Waard.

De es aan de Zwanegatsedijk is inmiddels dit jaar al de vierde, potentieel monumentale boom die door inwoners van onze streek wordt ontdekt. Uiteraard is Bomenstichting Fraxinus Excelsior heel blij met deze ontwikkeling. Het geeft aan dat steeds meer mensen interesse én waardering krijgen voor de oude bomen die onze omgeving sieren. Ook de knot es aan de Zwanegatsedijk zal weer bij de landelijke Bomenstichting worden genomineerd voor de monumentale status ♦

NATIONAAL LANDSCHAP CENTRUM

Joost Kievit

Op het moment dat deze Waar(d)zegger bij U op de mat valt, nadert de bouw van het eerste Nationaal Landschap Centrum in ons land z'n voltooiing.

Dat wil niet zeggen dat we dan klaar zijn. Verre van dat. Het hart van het nieuwe centrum wordt gevormd door de expositie. Deze moet ontwikkeld en gebouwd worden en dat vraagt tijd. Ook dit is een uniek project omdat vele partijen hierbij samenwerken. Naast HWL doen Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, het waterschap, de stichting Archeologie Hoeksche Waard, de Cultureel Erfgoedkoepel, de stichting Ambachtshierlijkheid Cromstrijen en last but not least de Land en Tuinbouworganisatie mee in de expositie.

Het thema "Water" staat centraal in de expositie.

Natuur krijgt uiteraard een prominente plek in het geheel, maar ook landbouw, archeologie, waterbeheer,

geschiedenis en cultuurhistorie komen aan de orde.

Er komt een relatie met de educatieve tuin die bij het Nationaal Landschap Centrum wordt aangelegd. We denken dat de brede opzet interessant zal zijn voor de bezoeker en leerzaam voor de jeugd.

In de zomer van 2008 gaan de deuren van het Nationaal Landschap Centrum open voor het publiek. Het wordt de poort naar enerzijds het Nationaal Landschap Hoeksche Waard en anderzijds de Deltanatuur als onderdeel daarvan. Bezoekers worden in het centrum geconfronteerd met de schoonheid en waarden van dit gebied en geprikkeld om deze verder te gaan beleven ♦

Werf een "Vriend van het Nationaal Landschap"

Om het Nationaal Landschap ook voor de komende generaties gaaf te houden is betrokkenheid en waardering noodzakelijk.

Mensen moeten van het landschap kunnen genieten en het kunnen beleven. Het Nationaal Landschap Centrum wordt het middel om dit te bereiken. Ook bij de bouw en de ontwikkeling van het nieuwe centrum is de betrokkenheid groot. Dit heeft er toe geleid dat ongeveer 1,3 miljoen euro bij elkaar is gebracht voor de financiering er van.

Dat is niet genoeg want er is nog een gat van circa € 100.000,-. Vandaar het beroep op de streek. Mensen, organisaties en bedrijven worden gevraagd bij te dragen.

Bij sponsoring van € 2.500,- of meer treedt men toe tot de Kring van Vrienden van het Nationaal Landschap. Als tegenprestatie kan naamsvermelding op de website en in het nieuwe gebouw plaats vinden en de leden van de vriendenkring mogen het nieuwe centrum gebruiken voor bijeenkomsten. Uiteraard zijn ook kleinere bijdragen van harte welkom ♦

OEVERZWALUW- WAND GROOT SUCCES!

Janus Verkerk

Al zeker meer dan 20 jaar was het scheppen van permanente nestgelegenheid voor Oeverzwaluwen in de Hoeksche Waard een grote wens.

Eerder waren er reeds onderhandelingen met o.a. Rijkswaterstaat, Gობem en meerdere malen met Suikerunie om een wand te realiseren. Ik wil in dit verband, door al zijn inspanningen, de naam Joop van Riet in het bijzonder noemen. Om uiteenlopende redenen is de Oever-

zwaluwwand er nooit gekomen. Daar kwam verandering in tijdens een bijeenkomst met vogelwerkgroepleden, Staatsbosbeheer en DLG in onze tuin in Strijen. Tijdens de aanleg van de APL polder waren er nogal wat zaken niet goed gegaan ten aanzien van de daar aanwezige broedvogels.

En de vraag ontstond of we niet een idee hadden voor een soort van compensatie ►

Nou dat hadden we wel. Een ontwerp van ons ging richting Den Haag. En zo lag er een paar maanden later een grote berg van zo'n 250 kubieke meter zand op een strategische plek midden in het nieuw aangelegde gebied.

Een jaar ging voorbij en begin maart heb ik op de valreep met behulp van een minigraver de uiteindelijke wand gerealiseerd. Om verstoring te voorkomen plaatste Ronald in 't Veld een afrastering om het geheel. En toen was het afwachten.

13 april ontdekte Menno Korbijn de eerste 6 Oevertjes voor de wand en daarna ging het snel.

Binnen een week zaten er meer dan 50 holletjes en het aantal bleef maar toenemen. Om de Oeverzwaluwen in deze gevoelige vestigingsfase niet te verstoren werd alles vanaf enige afstand gevolgd. Afsproken werd om aan het einde van het seizoen te bepalen hoeveel paren er exact hadden gebroed.

Intussen nam ik op 19 juni waar hoe een Boomvalk hevig huishield voor de wand. Het leek een routine ritueel want de valk wist precies hoe hij de zwaluwen voor de wand moest verrassen alvorens een dodelijke achtervolging in te zetten. De Oeverzwaluw was desondanks de meest voorkomende zwaluw in het gebied.

En dan het eindresultaat. Samen met Hans Willemsen goed oplettend welke gaatjes daadwerkelijk benut waren, kwamen we op een zuiver eindresultaat van 378 gebruikte nesten. En dat overtrof zelfs onze stoutste verwachting! ♦

HOUDINGEN TEGEN- OVER DE NATUUR (3)

Hans Pijnaker

Mens als rentmeester

Een volgende houding tegenover de natuur is de rentmeesterhouding.

Het voornaamste verschil met de houding van verlichte heerser is het besef dat de rentmeester géén eigenaar is van de goederen die hij beheert, maar dat hij beheert namens een instantie, bijvoorbeeld God, of de mensheid aan wie hij verantwoording is verschuldigd.

Natuurlijke rijkdommen worden in dit geval gezien als *gemeenschappelijke erfenis van de mensheid*. De rentmeester bewaart en beheert het kapitaal en mag van de rente gebruik maken, mits hij niet inteert op het kapitaal.

Deze rentmeesterhouding gaat terug op de vroeg christelijke opvattingen over eigendom.

De rentmeesterhouding gaat gepaard met een zogenaamde beheersethiek. We hebben het beheer gekregen over deze nalatenschap van de menselijke soort.

Toch staat de mens als beheerder hier nog steeds centraal en loopt deze houding in richting en resultaat van beleid parallel aan het verlichte antropocentrisme.

De rentmeesterhouding kan ook een niet-antropocentristische wending nemen, namelijk als het bewaren van de heiligheid van de schepping wordt benadrukt. De laatste jaren wordt dit steeds meer gedaan door de christelijke kerken. De schepping, de natuur, wordt dan als in zichzelf goed gezien, ongeacht het nut voor de mens. Daarmee komt de mens niet meer zo centraal te staan

(antropocentrisme), maar staat de natuur steeds meer centraal en niet wij (non-antropocentrisme).

Geleidelijk groeien we als menselijke soort dan naar een houding, waarin wij onszelf meer op het tweede plan gaan plaatsen.

We gaan onszelf dan meer zien als onderdeel van de natuur in plaats van als heerser of beheerder ♦

BRON:

Wouter Achterberg: Samenleving, natuur en duurzaamheid; een inleiding in de milieufilosofie. (1994). Van Gorcum.

OEVERLOOP: THE DAY AFTER

Joop van Riet

De dag na de Oeverloop is het altijd weer terugkeren in de gewone wereld. Dat heb ik tenminste na zo'n paar dagen langs de oevers lopen. Zeker als je met je tentje op Klein Profijt blijft staan. Dan is er maar één wereld. Die van de Oeverloop, en dat is een mooie.

Langzaam op maandag weer landend in de gewone burgerwereld gaan alle herinneringen weer door je hoofd, dan besef je dat de Oeverloop tegelijk een wandelende voortgangsrapportage van de Oevers van de Hoeksche Waard is.

Begonnen om te voorkomen dat na de scheepssloperij in 's-Gravendeel er nog meer aantastingen van de oevers zouden komen. Nadat burgemeesters en wethouders in hun gemeente meegingen wandelen, en vaak voor het eerst dat mooie

buitengebied ontdekten, kwamen er gelukkig geen verkeerde plannen meer.

Nu na zeventien jaar zie je dat de ontwikkelingen een positieve wending genomen hebben. Uit de hele oude doos is natuurlijk het behoud van Klein Profijt, en meer dan dat. Het omtoveren tot een glanzend natuurbezoekerscentrum met enthousiaste mensen. De Geertruida Agathapolder werd natuurgebied van Staatsbosbeheer.

Bij de 's-Gravendeelse Kiltunnel kwam natuur, er kwam plotseling oeverbescherming bij het oude tolhuis van Mevr. Roos. Tiengemeten met zijn honderden hectares is na veel weerstand pure en ruige natuur geworden. Wie was de enige die bij de hoorzitting daar toen vóór durfde te zijn? Jawel, in een benauwd en opgewonden zaaltje zei Joost Kievit namens Hoekschewaards Landschap dat hier behoefte was om verloren natuur te herstellen.

Zo is het gegaan. Eerst als smaakmakertje natuurlijk nog de Tiendgorzen, om te wennen aan al dat moois, daarna de slag om de oeverbescherming van de Hogezaandse Gorzen. Die liggen er nu ook, en er is al weer sprake van dat ze nu ook de "gorzengrond" weer gaan opbrengen. Al is daar al jaren sprake van, maar wie weet.

De Ambachtsheerlijkheid zelf waar nu weer voor een groot deel doorheen gelopen kan worden ►

wat een prachtig landschap!

Als klapper de APL-plassen, de nieuwste parel aan het Oeverlooppas. Toen was het knokken voor ca 10 hectare van de Zeehondenplaat, de kleine buurman van de Escheplaat, nu zijn daar een paar honderd hectare plassengebied aangelegd. Enorm vogelrijk en benoemd als Oeverlanden van het Hollands Diep. Kijk toch eens naar al die wandel- en fietsroutes die er gekomen zijn! zodat iedereen er van kan genieten.

De man van Deltanatuur wist te vertellen dat nu ook de Leenherenbuitenpolder aan het Spui aan de beurt is, ook al horen we dat al jaren, eens zal de volgende Oeverloop dit ook bij de voortgangsrapportage kunnen schrijven. Zo is de Oeverloop nooit af.

Kamerlid Adri Duivesteijn riep als eerste eens dat de Hoekschewaard Nationaal Landschap moest worden. Nu heeft het dat beschermde label en zagen we ook hoe ver het Nationaal Landschapscentrum al gevorderd is.

Klein Profijt was toen een enorme opgave, maar na die proeve van bekwaamheid wordt hier iets voor een drie keer groter budget neergezet! Met steun van de laatste rentmeester van de ambachtsheerlijkheid, en ook van Oeverlopers!

Het kan niet anders dan dat over zo'n jarenlange periode er ook mensen ontvallen, dat was deze keer heel markant. Met zelfs een van de boegbeelden. Tegelijk werd het nieuwe leven door Merijn en Jacovine meegedragen. Zo zal het doorgaan. Zo lang er steeds weer zo veel vrijwilligers zijn om te ondersteunen. Catering en bar, website en logboek en ga zo maar door. Dat maakt de Overloop zo geweldig.

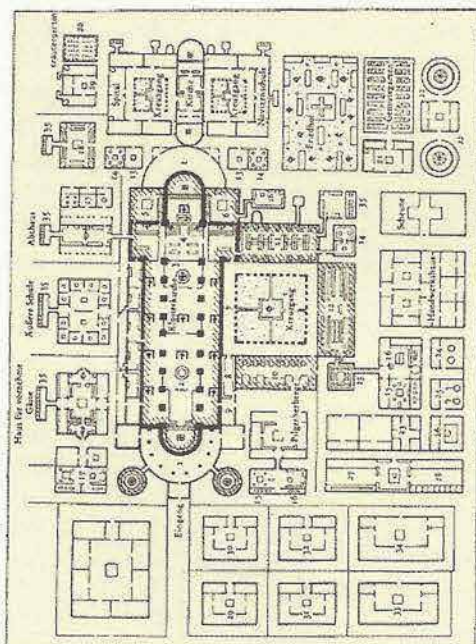
En als laatste voor deze voortgangsrapportage? Mijn tent stond voor het eerst in al die jaren ingepakt en al klaar na terugkomst op Klein Profijt !! Wat een surprise!.....But that's another story! ♦

KRUIDENGEBRUIKEN

Riekje Groen

Van oudsher worden kruiden gebruikt als medicijn. In de middeleeuwen waren de monniken in de kloosters verantwoordelijk voor de gezondheidszorg.

Zij vergaarden de kennis die vanuit de Egyptenaren, Grieken en Arabieren bewaard was gebleven en voegden daar eigen ervaringen aan toe. De arme plattelandsbevolking was aangewezen op de kruidenmengsels van de monniken. Er is al een plattegrond van een kloosterkruidentuin bekend uit de 9^e eeuw.

De kruidentuin van de Benedictijnen bij het klooster van Sankt Gallen in Zwitserland, bestond o.a uit een kruidentuin voor voedselbereiding en een kruidentuin voor medicijnen.

De kruiden die in de kloostertuinen stonden waren voor een deel andere kruiden dan die we vandaag de dag in een kruidentuin zouden zetten.

Omdat de Arabieren ten zuiden van de Alpen grote gebieden veroverden deed Karel de Grote een verordening uit gaan over aanbouw in tuinen waarbij de kruiden uit het zuiden werden vervangen door inheemse kruiden uit het noorden van Europa. De lijst uit zijn verordening bevatte de volgende kruiden: anijs, waterkers, peterselie, selderij, boerenwormkruid, maanzaad, huislook, mosterd, malvia, ui, dille, knoflook, munt, lavas, venkel en rozemarijn. Kruiden werden vers gebruikt, maar veel ook gedroogd, of in zalfjes en drankjes verwerkt ►

vanwege de houdbaarheid.

De kruidenbedden werden in een vast patroon ingezaaid, zodat de monniken ook de ongeschoolde helpers naar de kruidentuin konden sturen om te oogsten. Ze vroegen niet: 'haal jij eens munt' maar verwezen eenvoudigweg naar het één na laatste bed achter in de tuin.

Over de werking van kruiden zijn de geleerden het niet eens.

Als je verschillende kruidenboeken inkijkt dan zie je dat er een soort overeenstemming is over de ziektes die bepaalde kruiden kunnen genezen. Maar ook valt op dat er erg veel verschillende kruiden tegen eenzelfde kwaal worden aangeraden. Proefondervindelijk en door gesprekken met medegebruikers ben ik erachter gekomen dat kruiden voor iedereen anders werken. Vooral de heftigheid waarmee ze werkzaam zijn is voor iedereen anders.

Rozemarijn zal de ene persoon opwekken, want het stimuleert de bloedsomloop, maar er zijn ook mensen voor wie het een rustgevend werking heeft.

Voor mijzelf werkt tijmthee of tijmsi-

roep erg goed bij allerlei verkoudheidskwaaltjes, maar dat is niet voor iedereen zo, tenminste niet in diezelfde mate.

Recept

Het is natuurlijk af te raden te gaan experimenteren met planten als digitalis (vingerhoedskruid- werking op het hartritme), maar als je er aardigheid in hebt kun je wel je eigen hoestdrank maken. Het is al wat laat voor de oogst van kruiden, maar het onderstaande recept kan nog wel. Maak dan een tinctuur van alcohol (brandewijn), tijm, munt, hysop en salie. Knip de kruiden fijn en doe een jampotje helemaal vol met de geknipte kruiden en giet de alcohol eroverheen zodat de kruiden onder staan.

Doe het potje dicht en zet het weg op een donkere koele plaats. Na vier weken heb je een (donkerbruine) kruidentinctuur, die lang goed blijft. Wanneer je hoestdrank nodig hebt verwarm je een paar eetlepels honing (magnetron). Dan doe je er zoveel tinctuur bij als lekker is. De alcohol zal vervliegen in de hete honing en de hoestdrank is klaar voor gebruik ♦

EXCURSIE BIJ WILDE RUNDEREN

Geertje Wiersma

Diep ademhalen, goed kijken, luisteren, rust en ruimte ervaren. Watersportvereniging Numansdorp is op zondag 30 september rondgeleid in natuurgebied De Staart.

Onder leiding van een inspirerende gids maakte de groep watersporters kennis met de wilde runderen in dit gebied.

Namens Hoekschewaards Landschap wees natuurgids Elza van Dorsser-Benne de bezoekers op aansprekende details in het landschap en op de bijzondere manier waarop het terrein wordt beheerd.

In natuurgebied De Staart – gelegen langs de Oude Maas en het Spui – staat spontane natuurontwikkeling centraal. Als de voorspellingen van natuurvorsers uitkomen, zal op de kale grond een levensexplosie plaatsvinden van kiemende zaden van allerlei soorten planten. De opgehoogde delen van het natuurgebied waren tot november 2003 in gebruik als akker, waarna de ge-

meente Oud-Beijerland samen met het Hoekschewaards Landschap dit natuurgebied heeft gerealiseerd. De Staart is bedoeld als compensatie voor het industriegebied de Bosch.

Om de natuur een extra impuls te geven is er een kleine kudde Schotse Hooglanders uitgezet. De runderen eten opgroeiende bomen en struiken en scheppen zo ruimte voor allerlei soorten lage begroeiing in het bloemrijke gras. Hierdoor ontstaat een gevarieerd landschap met daarin honderden planten die van nature thuishoren in de hoger gelegen delen van de delta.

Er is ruimte voor tal van insecten, vogels en zoogdieren. Het gehele gebied is vrij toegankelijk voor publiek.

Onder leiding van de geschoolde gids, Elza Van Dorsser, maakte een groep van meer dan dertig

watersporters kennis met de enorme biologische rijkdom op dit terrein

Met een heldere stem en een inspirerend verhaal wist zij alle deelnemers te boeien en open te stellen voor de bijzondere sfeer in dit gebied. Niet alleen wees zij op talrijke bijzondere bloemen, paddenstoelen, mossen en insecten, ook liet zij zien hoe je even helemaal tot rust komt en de omgeving in je opneemt: ►

ogen dicht, luisteren, even zitten, verwoorden in een gedichtje – een zogenaamd Elfje - wat je hierervaart. Op die manier neem je afstand van de dagelijkse drukte

Na afloop van de excursie nodigde de gids van het Hoekscheewaards Landschap de deelnemers van WSV Nymansgors uit in Klein Profijt. Onder het genot van een kopje koffie en een heerlijk stuk taart hield Elza een zelfgemaakte PowerPoint presentatie over het ontstaan van het eiland. Ze liet zien hoe de Hoekscheewaard niet alleen een natuurlijk gegeven is, maar ook een product van menselijke inspanning. Het is indrukwekkend dat de Hoek-

sche Waard een eeuwenlange geschiedenis heeft en altijd in beweging is.

Voor de watersporters is een wereld opengestaan en de vereniging keerde tevreden – en een stuk wijzer – huiswaarts ♦

PATRIJZENSTAND STABIEL SINDS EEUWWISSELING

Het afgelopen winterhalfjaar, globaal van november tot en met april, is door de Vogelwerkgroep van het HWL geprobeerd een overzicht te krijgen van de populatie Patrijzen in de Hoeksche Waard.

Mede dank zij uw reacties op een oproep in dit blad om deze fraaie akkervogels te melden, is het gelukt. Onze dank daarvoor!
Meer hierover in de lente editie van Waar(d)zegger 2008!

LEZINGEN 1^e helft 2008

**Maandag
28 januari**

Natuur in de seizoenen (Natuurmonumenten)

In alle seizoenen valt wel iets te beleven in de natuur. Een vertegenwoordiger van Natuurmonumenten toont ons overzicht van de flora en fauna door het jaar heen.

**Maandag
25 februari**

Vogels van Nederland door Chris van Rijswijk

Chris van Rijswijk, vermaard vogelfotograaf uit onze regio, geeft een beeld van de Nederlandse vogelwereld en vertelt over natuurfotografie in het algemeen.

**Dinsdag !!
1 april**

Inheemse amfibieën en reptielen door Leo Brand

Een lezing over het leven van alle in Nederland voorkomende amfibieën en reptielen, zoals kikkers, padden, salamanders, slangen en hagedissen.

**Maandag
21 april**

Tiengemeten door Henk Mayer (Natuurmonumenten)

Henk Mayer, beheerder van het eiland, vertelt over de plannen en de laatste ontwikkelingen op dit nieuwe natuureiland.

Extra: Zondag **27 april** is er een excursie naar het eiland, exclusief voor deelnemers lezing: Opgave op: 21/4.

Lezingen HWL

Meer informatie: telefoon (0186) 62 18 88 of via e-mail kantoor@hwl.nl.

Kosten: € 1,00 voor leden en € 1,50 voor niet-leden, kinderen onder 16 jaar gratis.

CURSUSPROGRAMMA

1^e helft 2008

Cursus: Wilde planten op naam brengen (basiscursus) HERHALING
Eind 2007 eerder gegeven. Voorjaar 2008 in de herhaling.

U leert tijdens de cursus planten determineren met behulp van een flora.

U kunt zich voor deze beginnerscursus nog steeds opgeven, maar degenen die zich eerder opgaven, gaan voor. Bij ruime overschrijving wordt de cursus later nogmaals herhaald.

data:	- 3 cursusavonden: maandag 31 maart en 7 en 14 april 2008 (aanvang 20.00 u.)
1 excursie: zaterdag 12 april 2008 (ochtend)
locatie:	- Cursusavonden NBC "Klein Profijt". Excursie: ergens in de Hoeksche Waard.
Docenten:	- Len Korevaar en Sjoerd Reinstra (+ enkele leden van de plantenwerkgroep).
Kosten:	- Leden: € 12,00. Niet leden: € 15,00
Deelnemers:	- Max. 25
Aanmelden :	- NBC "Klein Profijt", tel. 0186 621 888
of via e-mail: kantoor@hwl.nl .
Informatie:	- Sjoerd Reinstra, tel. 0186 60 23 57;
Len Korevaar, tel: 078 676 19 43

Cursus: Wilde planten op naam brengen (gevorderden)

Deze cursus is het vervolg van de hierboven beschreven basiscursus. Het leren determineren met de Heukels' flora staat centraal. Opnieuw komt een groot aantal plantenfamilies aan bod. Daarnaast is er aandacht voor veldkenmerken, plantengemeenschappen en ecologie.

Deelnemers aan de basiscursussen van 2007 en 2008 hebben voorrang. Instroom van personen die al wat meer van planten afweten is, bij voldoende ruimte, mogelijk.

data:	- 4 cursusavonden: maandag 19, 26 mei en 9, 16 juni 2008 (aanvang 20.00 u.)
- 2 excursies: zaterdag 24 mei en 14 juni 2008 (ochtend)
Kosten:	- Leden: € 17,00. Niet leden: € 20,00
Deelnemers:	- Max. 25
Locatie	zie boven
Docententeam	zie boven.

Voor informatie en aanmelding: zie boven

ACTIVITEITENPROGRAMMA

Let op: van te voren aanmelden via excursies@hwl.nl of telefoneer of sms naar 06-22.75.20.67

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt	Coördinerende gids
22 december (zaterdag)	9.00 - 11.30	Vogels en ganzen - Oudeland van Strijen	Parkeerplaats achter Grote Kerk (bij gebouw Salvatori) in Strijen	Ton Beukers
29 december (zaterdag)	9.00 - 12.00	Oliebollenwandelexcursie - Oeverlanden	Parkeerplaats aan de Buitendijk tegen Strijensas	Raimond Taal
26 januari (zaterdag)	10.00 - 14.00	Ontdekkingstocht nieuwe natuur - Tiengemeten	Pont bij Nieuwendijk	Rob Burgmans
10 februari (zondag)	10.00 - 12.00	Ganzen - Oudeland van Strijen	Strijen: parkeerplaats naast de Keen, kruising Leeuwerikstraat/Kerkstraat	Ronald Dorst
9 maart (zondag)	14.00 - 16.00	Natuur in Maart langs de Oude Maas Bosgebied rond Heinenoordtunnel	Verzamelen bij ingang van de fietstunnel Heinenoord	Sjoerd Reinstra
5 april (zaterdag)	14.00 - 16.30	Zomerlanden Gorzenbosch	carpoolplaats tegenover busstation Heinenoord	Ronald Dorst
26 april (zaterdag)	6.00 - 8.00	Vroege vogels - Oeverlanden	Parkeerplaats aan de Buitendijk tegen Strijensas	Raimond Taal
10 mei (zaterdag)	13.00 - 16.00	Veerbos / bezoek aan Nationaal Landschap- centrum Numansdorp	Veerweg Numansdorp NLC	Cees Mesker

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Jeugdhoek

Jeugdhoek

ZIE DE MAAN SCHIJNT DOOR DE BOMEN ...

Hoe komt het dat je juist in de winter de maan zo goed kan zien ?

Je kan misschien nog wel iets anders verzinnen.

Maar het zal wel helpen dat in de winter de blaadjes van de bomen gevallen zijn.

Daardoor kan je makkelijker naar de hemel kijken.

Weet je waarom de bomen hun bladeren laten vallen in de herfst ?

Dat heeft vooral te maken met water.

Bomen die blaadjes hebben, trekken veel water uit de grond.

Als in de winter het water in de grond bevriest, kunnen de wortels geen water meer opnemen —en wie weet gaat het deze winter eindelijk eens krakend vriezen zodat we kunnen schaatsen !

Naaldbomen zoals de kerstboom verliezen geen blad: die hebben een truukje uitgevonden, zodat ze in de winter geen water uit de grond hoeven te pompen.

Hieronder een klein proefje om te kijken hoe bladeren er voor zorgen dat planten water uit de grond kunnen trekken:

Vraag aan je vader of moeder een bosje bloemen met bladeren aan de steel (bv. Chrysanten of rozen).

Vul drie even grote jampotten of glazen met even veel water.

Met een watervaste stift zet je een streepje op het glas zodat je weet hoeveel water er in zit.

In het eerste glas zet je twee bloemtakken met bloemen en bladeren er aan

In het tweede glas zet je twee bloemtakken waar je de bladeren van af geknipt hebt

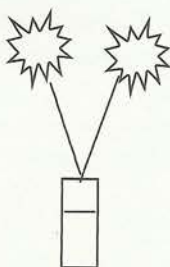
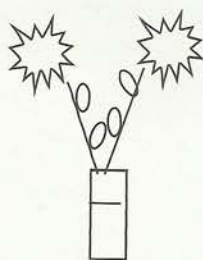
In het derde glas zet je twee bloemtakken met bloemen en bladeren er aan, maar dan met een doorzichtige plastic zak erom heen die je aan de onderkant goed dichtmaakt met een elastiekje.

Zet de drie glazen met bloemen op een zonnig plekje en kijk over een paar dagen wat er gebeurd is.

Snap je nu dat bomen hun blad in de herfst laten vallen ?

Jeugdhoek

L Jeugdhoek

ALGEMENE LEDENVERGADERING 2008

dinsdag 8 april 2008

Het bestuur nodigt u van harte uit tot het bijwonen van de 25^e Algemene Ledenvergadering van de vereniging Hoekschewaards Landschap op 8 april 2008 te 20:00 uur in het natuurbezoekerscentrum Klein Profijt, Zalmpad 11 te Oud-Beijerland.

AGENDA

1. Opening
2. Verslag van de 24^e Algemene Ledenvergadering d.d. 17 april 2007
3. Ingekomen/ uitgaande stukken
4. Jaarverslag 2007
5. Financieel verslag 2007
6. Verslag kascontrolecommissie
7. Begroting 2008 en vaststelling contributie 2009
8. Aftreden en verkiezing bestuursleden
9. Rondvraag
10. Sluiting officiële gedeelte

Hierna is voor alle aanwezigen de gelegenheid om informeel met elkaar van gedachte te wisselen onder het genot van een hapje en een drankje.

Voor de volgende bestuursleden loopt de zittingsperiode af:

De heer A. Verkerk en mevrouw C.A.M. Moll. Beiden stellen zich herbenoembaar.

De penningmeester mevrouw J. Dekker-van Noordt en bestuurslid mevrouw K. Hora treden af. Bestuurslid de heer A.H.M. van der Pal neemt het penningmeesterschap over. Voordracht van nieuwe bestuursleden zal in de volgende Waar(d)zegger gedaan worden.

In overeenstemming met artikel 8 van de statuten wijst het bestuur de leden op de mogelijkheid zelf kandidaten voor het bestuur voor te dragen.

Het verslag van de 24^e Algemene Ledenvergadering 2007 kunt u bij de secretaris aanvragen.

Het financiële verslag (de exploitatierekening 2007, begroting 2008 en de balans per 31 december 2007) met een korte toelichting op de cijfers, kunt u eveneens bij de secretaris aanvragen ♦

Vrijwilligers gezocht voor radioprogramma over HWL

Radio Hoeksche Waard biedt de mogelijkheid om een programmaserie uit te zenden over HWL. Vorm en inhoud moeten nog worden bepaald en zullen afhangen van de mate van inzet en creativiteit van vrijwilligers van HWL en Radio HW. Heeft u interesse? Neem dan contact op met:

Jan Prince, tel. 0186 601137, e-mail kantoor@hw.nl

Afhaaldata wildernisvlees.

2007

2008

13 december

1^e helft

24 januari

21 februari

20 maart

24 april

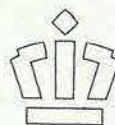
22 mei

19 juni

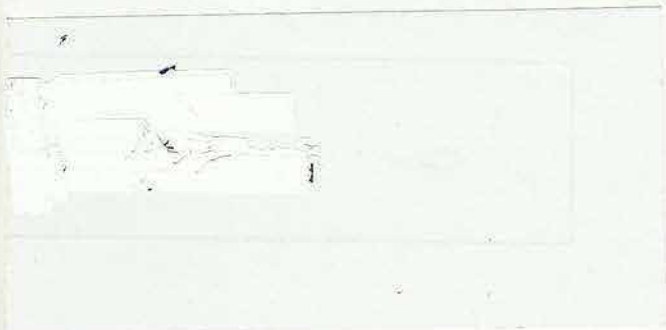
Het vlees wordt diepgevroren aangeleverd en op Klein Profijt in vrieskasten bewaard. Afhalen dient bij voorkeur op de dag zelf te gebeuren.

Bestellen kunt u tot ca. drie dagen voor de afhaaldatum via de website www.wildernisvlees.nl.

Als een product niet leverbaar is staat dat op het bestelformulier.

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland

Ja, ik wil lid worden van de vereniging Hoekschewaards Landschap

Voorletters en naam : _____
Geslacht : Man / Vrouw
Straatnaam en huisnr. : _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____
Telefoon : _____
E-mailadres : _____

Ik wil graag meer informatie over de volgende werkgroep(en):

Voor betaling wacht ik op uw acce

Datum: _____ Handtekening: _____